

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE

Miklošičeva cesta 7, p. p. 6205, 1000 Ljubljana

T: + 386 1 434 12 53, + 386 1 434 12 52

E: sdts@sindikat-zsss.si, W: <http://www.sindikat-sdts.si>

Ljubljana, 5. 6. 2026

Vladi Republike Slovenije

Predsedniku Državnega zbora Republike Slovenije

Poslanskim skupinam Državnega zbora Republike Slovenije

Ministrstvu za okolje in prostor Republike Slovenije

Zakonodajno-pravni službi Državnega zbora Republike Slovenije

ZADEVA: Mnenje Sindikata delavcev trgovine Slovenije k predlogu zakona o kavcijskem sistemu embalaže pijač (ZKSEP-1), ki ga je Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev (prvopodpisani Luka Mesec) – EPA 0014-X

1. UVOD

Sindikat delavcev trgovine Slovenije podpira ukrepe za varstvo okolja, povečanje deleža ločeno zbrane odpadne embalaže ter uresničevanje ciljev krožnega gospodarstva in trajnostnega ravnanja z viri. Prav tako razumemo obveznosti Republike Slovenije pri doseganju okoljskih ciljev Evropske unije na področju zbiranja in recikliranja embalaže pijač.

Kljub navedenemu ocenjujemo, da predlog Zakona o kavcijskem sistemu embalaže pijač v sedanji obliki ne vsebuje ustrezne presoje vplivov na zaposlene v trgovinski dejavnosti, čeprav trgovcem in ponudnikom pijač nalaga vrsto novih operativnih obveznosti, katerih izvajanje bo v praksi neposredno bremenilo zaposlene v prodajalnah.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije zato opozarja, da mora zakonodajalec pri nadaljnji obravnavi predloga zakona poleg okoljskih učinkov ustrezno ovrednotiti tudi njegove socialne, organizacijske in kadrovske posledice ter zagotoviti ustrezne zaščitne mehanizme za zaposlene.

Poleg navedenega Sindikat delavcev trgovine Slovenije opozarja, da v pripravo predlagane ureditve ni bil vključen reprezentativni predstavnik zaposlenih v dejavnosti trgovine oziroma Sindikat delavcev trgovine Slovenije, čeprav predlog zakona neposredno posega v organizacijo dela, delovne procese in delovne pogoje zaposlenih v trgovini. Menimo, da bi morale biti pred

sprejemanjem takšne systemske ureditve zagotovljeno ustrezno posvetovanje s socialnimi partnerji ter celovita presoja vplivov na zaposlene.

2. VPLIV PREDLAGANE UREDITVE NA ZAPOSLENE V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

Predlog zakona vzpostavlja nov sistem zbiranja odpadne embalaže pijač, pri katerem bodo trgovci in ponudniki pijač pomemben del izvajalske infrastrukture sistema.

Iz določb zakona izhaja, da bodo morali trgovci in ponudniki pijač zagotavljati prevzem odpadne embalaže pijač, sodelovati pri vračilu kavcije, zagotavljati ustrezno organizacijo prevzemnih mest ter izvajati druge naloge, povezane z delovanjem kavcijskega sistema. Posledično bodo te naloge v največji meri opravljali zaposleni v trgovinski dejavnosti.

Pri tem je treba poudariti, da se trgovinska dejavnost že več let sooča s kroničnim pomanjkanjem delovne sile. V številnih prodajalnah zaposleni že sedaj opravljajo več različnih delovnih nalog hkrati, med drugim delo na blagajni, polnjenje polic, prevzem blaga, delo na oddelkih svežega programa, urejanje prodajnega prostora, pomoč kupcem in druga operativna opravila.

Uvedba kavcijskega sistema bo pomenila dodatno in trajno delovno obremenitev, ki bo zajemala predvsem:

- prevzem odpadne embalaže od kupcev,
- preverjanje ustreznosti vrnjene embalaže,
- pomoč uporabnikom pri uporabi sistema,
- reševanje reklamacij in spornih primerov,
- praznjenje avtomatov za vračanje embalaže,
- menjavo vreč, zabojnikov in drugih zbirnih enot,
- notranji transport in skladiščenje zbrane embalaže,
- zagotavljanje čistoče in higienskih pogojev na prevzemnih mestih,
- sodelovanje pri odvozu in predaji zbrane embalaže,
- dodatno komunikacijo s strankami glede delovanja sistema.

Navedene naloge predstavljajo dodatno organizacijsko, časovno in fizično obremenitev zaposlenih ter lahko pomembno vplivajo na kakovost delovnih pogojev, stopnjo stresa na delovnem mestu in varnost pri delu.

3. NEUSKLAJENOST MED ZAKONSKIMI OBVEZNOSTMI IN PRESOJO POSLEDIC ZAKONA

Posebej problematično je, da predlagatelj v obrazložitvi zakona ocenjuje, da zakon nima pomembnejših socialnih posledic oziroma da drugih posledic za socialno področje ni pričakovati. Takšna ocena po mnenju Sindikata delavcev trgovine Slovenije ni skladna z dejansko vsebino predlagane ureditve.

Predlog zakona namreč v 35. členu določa obveznosti trgovcev, ki vključujejo sodelovanje v sistemu vračila in plačila kavcij, prevzem odpadne embalaže pijač, sklepanje pogodb z upravitelcem sistema ter sodelovanje pri izvajanju sistema. Prav tako 36. člen določa dodatne

obveznosti ponudnikov pijač glede prevzema odpadne embalaže in izvajanja drugih nalog, povezanih s kavcijskim sistemom.

Gre za nove zakonske obveznosti, ki bodo neposredno vplivale na organizacijo dela v trgovinah, delovne procese ter obseg dela zaposlenih. Kljub temu predlog zakona ne vsebuje nobene ocene:

- dodatnih kadrovskih potreb v trgovinski dejavnosti,
- dodatnih stroškov dela,
- vpliva na organizacijo dela v prodajalnah,
- vpliva na delovni čas zaposlenih,
- vpliva na varnost in zdravje pri delu,
- vpliva na psihosocialna tveganja in stres na delovnem mestu,
- vpliva na kakovost storitev in uporabniško izkušnjo kupcev.

Prav tako zakonodajno gradivo ne vsebuje podatkov o pričakovanem obsegu dodatnega dela, potrebnem številu zaposlenih, organizacijskih in logističnih prilagoditvah ter stroških, ki bodo nastali zaradi izvajanja sistema. Iz gradiva tudi ne izhaja, da bi predlagatelj presodil alternativne organizacijske modele izvajanja sistema in njihove posledice za zaposlene.

Po mnenju Sindikata delavcev trgovine Slovenije je takšna presoja posledic nepopolna in ne omogoča celovite ocene dejanskih socialnih, organizacijskih in delovnopravnih učinkov predlagane zakonodaje. Ker zakon neposredno posega v organizacijo dela več tisoč zaposlenih v trgovinski dejavnosti, bi morala biti analiza vplivov na zaposlene sestavni del zakonodajnega gradiva.

Sindikat zato ocenjuje, da zakonodajalec nima na voljo vseh podatkov, potrebnih za sprejem tako pomembne systemske ureditve.

4. VPRAŠANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Predlagana ureditev odpira tudi pomembna vprašanja s področja varnosti in zdravja pri delu.

Odpadna embalaža, ki se vrača v trgovine, pogosto vsebuje ostanke tekočin in drugih vsebin ter ni vedno higiensko neoporečna. Njeno zbiranje, prenašanje, skladiščenje in priprava za odvoz predstavljajo dodatna tveganja za zaposlene z vidika varnosti in zdravja pri delu. Zaradi ravnanja z vrnjeno embalažo, ki pogosto vsebuje ostanke pijač, obstaja povečano tveganje za razvoj neprijetnih vonjav, poslabšanje higienskih razmer ter razmnoževanje žuželk, glodavcev in drugih škodljivcev, zlasti v prodajalnah z omejenimi skladiščnimi kapacitetami in v obdobjih višjih temperatur. Poleg tega se povečujejo tveganja za poškodbe pri rokovanju z embalažo, dodatne fizične obremenitve zaposlenih ter izpostavljenost biološkim dejavnikom, ki lahko negativno vplivajo na zdravje, varnost in dobro počutje zaposlenih.

Predlog zakona ne vsebuje posebnih določb glede:

- minimalnih higienskih standardov na prevzemnih mestih,
- ergonomskih zahtev pri ravnanju z zbrano embalažo,

- zagotavljanja ustreznih skladiščnih prostorov,
- ocene tveganj za delovna mesta, vključena v izvajanje kavcijskega sistema,
- obveznega usposabljanja zaposlenih za izvajanje novih nalog.

Sindikat opozarja, da je treba pred uvedbo sistema ustrezno oceniti tveganja za zdravje in varnost zaposlenih ter zagotoviti ustrezne preventivne ukrepe.

5. POMEN SOCIALNEGA DIALOGA IN VKLJUČEVANJA PREDSTAVNIKOV ZAPOSLENIH

Sindikat delavcev trgovine Slovenije poudarja, da v pripravo predlagane ureditve nismo bili vključeni kot reprezentativni predstavniki zaposlenih v trgovinski dejavnosti.

Predlagana ureditev neposredno vpliva na organizacijo dela v trgovinah, na obseg delovnih nalog zaposlenih, na pogoje dela ter na vprašanja varnosti in zdravja pri delu. Zaradi navedenega bi moral biti socialni dialog sestavni del priprave zakonskih rešitev.

Načelo socialnega dialoga predstavlja pomemben element oblikovanja javnih politik na področjih, ki posegajo v položaj delavcev in delovne pogoje. Še posebej je to pomembno v primerih, ko zakon ustvarja nove obveznosti, katerih izvajanje bo v praksi temeljilo predvsem na delu zaposlenih.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije zato predlaga, da se pred nadaljevanjem zakonodajnega postopka opravi dodatno posvetovanje s predstavniki zaposlenih v trgovinski dejavnosti ter pridobijo njihova stališča glede organizacijskih, kadrovskih in varnostnih posledic predlagane ureditve.

Prav tako predlagamo, da pristojni odbor Državnega zbora opravi predstavitev mnenj zainteresirane javnosti, na katero naj bodo posebej vabljeni predstavniki Sindikata delavcev trgovine Slovenije, predstavniki trgovinske dejavnosti – trgovci, strokovnjaki s področja varnosti in zdravja pri delu ter drugi relevantni socialni partnerji.

6. POTREBA PO DODATNIH KADROVSKIH IN ORGANIZACIJSKIH UKREPIH

Izkušnje iz držav, kjer kavcijski sistemi že delujejo, kažejo, da je mogoče obremenitve zaposlenih bistveno zmanjšati z ustrezno organizacijo sistema.

V primeru, da bo predlog zakona o kavcijskem sistemu embalaže pijač nadaljeval zakonodajni postopek in ne bo zavržen zaradi vsebinskih ali drugih pomanjkljivosti, Sindikat delavcev trgovine Slovenije predlaga, da se v zakon vključijo oziroma pri njegovi izvedbi zagotovijo naslednje rešitve:

1. Izjeme oziroma olajšave za manjše trgovine

Trgovine pod določeno prodajno površino oziroma z manjšim prometom naj bodo izvzete iz obveznosti prevzemanja vse embalaže ali naj bodo dolžne prevzemati le embalažo, ki jo same dajejo v prodajo.

2. Vzpostavitev zunanjih prevzemnih centrov

Sistem naj omogoči vzpostavitev samostojnih prevzemnih oziroma zbirnih centrov ob večjih trgovskih središčih ali drugih javno dostopnih lokacijah, s čimer bi se zmanjšala obremenitev prodajal in zaposlenih.

3. Prednostna uporaba avtomatiziranih sistemov

Pri večjih trgovcih naj se zagotovi uporaba avtomatiziranih sistemov prevzema embalaže, saj ročni prevzem bistveno povečuje obseg dela zaposlenih.

4. Financiranje dodatnih kadrovskih potreb

Upravlavec sistema oziroma proizvajalci pijač naj zagotovijo ustrezna sredstva za pokrivanje dodatnih stroškov dela in zaposlovanje dodatnega kadra zaradi izvajanja zakonsko predpisanih nalog.

5. Reden in brezplačen odvoz embalaže

Zakon naj izrecno zagotovi reden, predvidljiv in brezplačen odvoz zbrane embalaže, s čimer se zmanjša potreba po skladiščenju v prodajalnah in posledično tudi obremenitev zaposlenih.

6. Obvezna usposabljanja zaposlenih

Predvideti je treba sistemsko financirana usposabljanja za zaposlene, ki bodo sodelovali pri izvajanju kavcijskega sistema, zlasti glede uporabe avtomatov, ravnanja z embalažo, higienskih standardov in obravnave reklamacij.

7. Dopolnitev presoje posledic zakona

Pred nadaljnjo obravnavo zakona je treba izdelati posebno oceno vpliva na zaposlene v trgovinski dejavnosti, ki naj zajema kadrovske, organizacijske, socialne in zdravstvene posledice uvedbe kavcijskega sistema.

6. SKLEP

Sindikata delavcev trgovine Slovenije ocenjuje, da predlog Zakona o kavcijskem sistemu embalaže pijač v sedanji obliki ne vsebuje zadostne presoje vpliva na zaposlene v trgovinski dejavnosti in ne predvideva ustreznih ukrepov za preprečevanje dodatnih obremenitev zaposlenih.

Predlog zakona trgovcem in ponudnikom pijač nalaga nove trajne operativne obveznosti, ne da bi hkrati ocenil njihove kadrovske in organizacijske posledice ali predvidel mehanizme za njihovo obvladovanje.

Zato Sindikat delavcev trgovine Slovenije predlaga, da Državni zbor Republike Slovenije pred nadaljevanjem zakonodajnega postopka zahteva dopolnitev presoje posledic zakona, izvedbo dodatnega posvetovanja s socialnimi partnerji ter pripravo rešitev, ki bodo preprečile nesorazmerno prenašanje novih obveznosti na zaposlene v trgovinski dejavnosti.

Dokler navedena vprašanja ne bodo ustrezno obravnavana, Sindikat delavcev trgovine Slovenije ocenjuje, da predlog zakona ni pripravljen na način, ki bi omogočal celovito presojo njegovih dejanskih socialnih, organizacijskih in kadrovskih posledic.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije obenem ocenjuje, da predlog zakona v sedanji obliki ne izkazuje ustrezne vključenosti predstavnikov zaposlenih v proces njegove priprave. Glede na neposreden vpliv predlagane ureditve na delo in delovne pogoje zaposlenih v trgovinski dejavnosti menimo, da bi bilo treba pred nadaljnjo obravnavo zakona izvesti dodatni socialni dialog ter pridobiti stališča reprezentativnih predstavnikov zaposlenih.

Le na ta način bo mogoče zagotoviti, da bodo okoljski cilji predlagane zakonodaje doseženi brez nesorazmernega poslabšanja delovnih pogojev zaposlenih v trgovini.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije pričakuje, da bodo navedeni pomisleki in predlogi ustrezno obravnavani ter upoštevani v nadaljnjem zakonodajnem postopku, zlasti pri presoji vplivov predlagane ureditve na zaposlene, organizacijo dela in delovne pogoje v trgovinski dejavnosti.

Generalna sekretarka
Lepa Vasilic, mag. posl. ved.

Predsednica
Tina Skubic, mag. manag.